

ID: 114497

Popření pohledávky

Jestliže žádná z oprávněných osob nepopřela pořadí nevykonatelné pohledávky, pak žalobu o určení pravosti a výše takové pohledávky nelze zamítnout pro předčasnost jen proto, že přihláška má vady co do uplatněného pořadí pohledávky.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 ICdo 139/2019-95 ze dne 24.11.2021)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobce CLEAR BALANCE, SE, se sídlem v P., zastoupeného Mgr. M.D., advokátem, se sídlem v P., proti žalované Mgr. R.Š., se sídlem v P., jako insolvenční správce dlužníka K. B., zastoupené Mgr. M.Č., advokátem, se sídlem v P., o určení pravosti pohledávek, vedené u Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci pod sp. zn. 44 ICm XY, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka K. B., narozeného XY, bytem XY, vedené u Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci pod sp. zn. KSOS 39 INS XY, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. května 2019, č. j. 44 ICm XY, 11 VSOL XY (KSOS 39 INS XY), tak, že dovolání se odmítá v rozsahu, v němž směřuje proti druhému výroku rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. května 2019, č. j. 44 ICm XY, 11 VSOL XY (KSOS 39 INS XY), o nákladech řízení. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. května 2019, č. j. 44 ICm XY, 11 VSOL XY (KSOS 39 INS XY), se zrušuje a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

1. Rozsudkem ze dne 24. října 2018, č. j. 44 ICm XY, Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci (dále jen „insolvenční soud“):

[1] Určil, že žalobce (CLEAR BALANCE, SE) má za dlužníkem (K. B.) [ve výroku blíže specifikované] dílčí pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení vůči dlužníku přihláškou pohledávky P 3: a) č. 2 (správně č. 1) ve výši 634 993 Kč z titulu nesplacené jistiny a zákonného úroku z prodlení, b) č. 2 ve výši 1 621 513,58 Kč z titulu části jistiny úvěru odpovídající nesplaceným kapitalizovaným úrokům z úvěru a zákonnému úroku z prodlení, c) č. 3 ve výši 575 973 Kč, d) č. 4 ve výši 213 324 Kč, e) č. 5 ve výši 213 324 Kč a f) č. 6 ve výši 213 324 Kč, pohledávky č. 3 až 6 z titulu smluvních pokut (bod I. výroku).

[2] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (bod II. výroku).

2. Insolvenční soud - vycházejí z ustanovení § 7, § 161, § 193, § 194 a § 198 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), z ustanovení § 420 odst. 1, § 421 odst. 2 a § 2395 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), a z ustanovení § 262 odst. 1 a 4 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku - dospěl po provedeném dokazování k následujícím závěrům:

[1] Pohledávky č. 1 až 6 v celkové výši 3 472 451,62 Kč pocházejí z podnikatelského úvěru podle smlouvy o úvěru Credit Start č. CA 100626/2017 uzavřené dne 2. února 2017 mezi právním předchůdcem žalobce (CREDIT ALLIANCE, SE), dlužníkem jako podnikatelem a další dlužnicí (M. Ž. - dále jen „M. Ž.“) [dále jen „smlouva o úvěru“].

[2] Popěrný úkon insolvenční správky (Mgr. R.Š.) je nedůvodný, neboť věřitel řádně doložil právní důvod vzniku pohledávek č. 1 až 6.

3. K odvolání žalované Vrchní soud v Olomouci ve výroku označeným rozsudkem:

[1] Změnil rozsudek insolvenčního soudu tak, že se žaloba pro předčasnost zamítá (první výrok).

[2] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů před soudy obou stupňů (druhý výrok).

4. Odvolací soud – vycházejí z ustanovení § 7 a § 398 insolvenčního zákona, z ustanovení § 513, § 1312 a § 1806 o. z. a odkazuje na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu – poté, co doplnil dokazování, dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí k následujícím závěrům:

[1] Ohledně pohledávek č. 1 až 6 ze smlouvy o úvěru byla dne 2. února 2017 uzavřena zástavní smlouva č. CA 100626/2017, v níž bylo k zajištění všech peněžitých pohledávek ze smlouvy o úvěru zřízeno zástavní právo k (blíže specifikované) nemovitosti v podílovém spoluvlastnictví dlužníka a M. Ž.

[2] Je na věřiteli, zda u zajištěné pohledávky uplatní v insolvenčním řízení zajištění. Uplatnit zajištění však musí pro celou pohledávku, nemůže ji rozdělit na části (tj. na jistinu a akcesorické pohledávky s jistinou související jako jsou úroky, úroky z prodlení a náklady řízení). Jestliže tak věřitel přesto učiní, jde o vadu přihlášky, která musí být k výzvě insolvenčního správce odstraněna. Nevyzve-li insolvenční správce věřitele k odstranění vad přihlášky pohledávky a takto vadná přihláška bude na přezkumném jednání přezkoumána, je třeba žalobu v incidenčním sporu o její pravost zamítnout pro předčasnost.

[3] Přihláška žalobce trpí vytykanou vadou ve vztahu k pohledávkám č. 1 a č. 2, neboť žalobce uplatnil pohledávku č. 1 jako pohledávku zajištěnou, zatímco pohledávku č. 2 jako nezajištěnou, přičemž zástavní právo bylo zřízeno jedním právním jednáním pro celou jistinu z úvěru včetně akcesorických pohledávek (kapitalizovaného úroku a úroku z prodlení).

[4] Pohledávky č. 3 až 6 „úzce souvisí s následným posouzením platnosti úvěrové smlouvy, včetně smlouvy zástavní“; proto byla žaloba pro předčasnost zamítnuta i ve vztahu k nim.

5. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, respektive otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Dovolatel namítá (poměřováno obsahem dovolání), že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

6. V mezích uplatněného dovolacího důvodu vytyká dovolatel odvolacímu soudu nesprávné právní posouzení, posoudil-li pohledávky č. 1 až 6 jako jeden celek. Podle dovolatele byly jednou přihláškou uplatněny samostatné pohledávky z různých právních titulů. Dovolatel má za to, že pohledávka č. 2, představující kapitalizovaný úrok, je samostatnou pohledávkou, neboť jde „o další nesplacenou jistinu a nikoliv pohledávku z titulu úroků, ze kterých se tato jistina vyvinula a transformovala v souladu se smluvními ujednáními“. Ohledně pohledávek č. 3 až 6 argumentuje, že jde o pohledávky z titulu smluvní pokuty (tedy z titulu „bez akcesorického pojítka k jistině“). Podle žalobce může přihláška pohledávky „obsahovat“ dílčí pohledávky, které „mají zcela rozdílné právní tituly“.

7. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

8. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností podaného dovolání. Dovolání nesměřuje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., takže zbývá určit, zda je přípustné podle § 237 o. s. ř.

9. Dovolatel napadá rozsudek odvolacího soudu dovoláním výslovně v celém jeho rozsahu, tedy i ve druhém výroku, jímž bylo rozhodnuto o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Ve vztahu k tomuto výroku však přípustnost dovolání vylučuje ustanovení § 238 odst. 1 písm. h/ o. s. ř. Nejvyšší soud proto v této části dovolání bez dalšího odmítl podle ustanovení § 243c odst. 1 o. s. ř. jako objektivně nepřipustné.

10. V rozsahu, v němž směřuje proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, je dovolání přípustné dle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním otevřených právních otázek je napadené rozhodnutí zčásti v rozporu s níže označenou judikaturou Nejvyššího soudu a zčásti jde o věc dovolacím soudem neřešenou.

11. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

12. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

13. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

14. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona (jež nedoznala změn od zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka):

§ 195

Popření pořadí pohledávky

O popření pohledávky co do jejího pořadí jde tehdy, je-li namítáno, že pohledávka má méně výhodné pořadí, než je pořadí uvedené v přihlášce pohledávky, nebo je-li popíráno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění. Ten, kdo popírá pořadí pohledávky, musí současně uvést, v jakém pořadí má být pohledávka uspokojena.

§ 196

Účinky popření pohledávky

(1) Popření výše pohledávky nemá vliv na její pořadí. Popření pořadí pohledávky nemá vliv na pravost nebo výši pohledávky.

(2) Popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění má však u zajištěného věřitele, který může tuto pohledávku vůči dlužníku uspokojit pouze z majetku poskytnutého k zajištění, tytéž účinky jako popření pravosti pohledávky, a bylo-li toto právo popřeno jen zčásti, tytéž účinky jako popření výše pohledávky.

15. V usnesení ze dne 30. září 2019, sen. zn. 29 NSČR 63/2018, Nejvyšší soud vysvětlil [vycházejí ze závěrů formulovaných v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2018, sen. zn. 29 NSČR 34/2016, uveřejněném pod číslem 90/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „Sb. rozh. obč.“) a v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2018, sen. zn. 29 NSČR 150/2016, uveřejněném pod číslem 91/2019 Sb. rozh. obč.], že věřitel, jenž přihlásil do insolvenčního řízení pohledávku, jejíž zajištění bylo zřízeno jedním právním jednáním pro celou zajištěnou pohledávku (jistinu i její příslušenství představované úroky, úroky z prodlení nebo náklady spojenými s vymáháním pohledávky), nemůže v přihlášce pohledávky tuto pohledávku uplatnit částečně jako zajištěnou a částečně jako nezajištěnou, ale buď zcela jako zajištěnou či zcela jako nezajištěnou. Jestliže tak věřitel přes výzvu insolvenčního správce neučiní, je důvod nepřihlížet k přihlášce pohledávky (§ 188 odst. 2 insolvenčního zákona) v rozsahu, v němž věřitel vadně přihlásil právo na její přednostní uspokojení ze zajištění (srov. obdobně § 174 odst. 3 insolvenčního zákona), a tedy i důvod odmítnout přihlášku (§ 185 insolvenčního zákona) jen co do práva na přednostní uspokojení pohledávky (co do práva uspokojení pohledávky ze zajištění).

16. Na výše uvedeném závěru se nic nemění ani pro daný případ, kdy ohledně pohledávky č. 2 jde o příslušenství (ve formě úroku) „zkapitalizované“, tedy vyčíslené k určitému datu. V tomto směru je bez právního významu i rozlišení, zda takto vyčíslená částka „zůstává“ příslušenstvím původní jistiny, nebo zda se na základě smluvních ujednání stává novou jistinou, z níž je možno brát další příslušenství. Na skutečnosti, že jedním právním jednáním (zástavní smlouvou) bylo zřízeno zajištění pro celou pohledávku (původní jistinu i jistinu nově přirostlou či vzniklou z příslušenství) se tím nic nemění. Odkaz dovolatele na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. prosince 2016, sen. zn. 29 ICdo 88/2014, uveřejněný pod číslem 48/2018 Sb. rozh. obč., není případný, neboť uvedený rozsudek se zabývá výkladem ustanovení § 170 insolvenčního zákona a na posuzovanou věc tak nedopadá.

17. Z usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSČR 63/2018 plyne, že neodstraněná vada přihlášky co do uplatněného přednostního pořadí může vést k odmítnutí přihlášky jen co do práva na přednostní uspokojení pohledávky (co do práva uspokojení pohledávky ze zajištění). Taková možnost se nicméně nabízí (možnost zkoumat vadu přihlášky co do uplatněného pořadí z hlediska úvah o předčasnosti přezkumu přihlašované pohledávky insolvenční soud má) jen do doby, než je přihláškou vadně uplatněné pořadí pohledávky zjištěno (§ 201 insolvenčního zákona). Je-li přihlášená pohledávka popřena jen co do pravosti a (nebo) výše, a nejde-li případ popsáný v § 196 odst. 2 insolvenčního zákona, pak se insolvenční soud ve sporu o určení pravosti a (nebo) výše pohledávky nezabývá (nemá zabývat) pořadím pohledávky. Pro spor o určení (jen) výše pohledávky plyne tato skutečnost přímo z dikce § 196 odst. 1 věty první insolvenčního zákona. Ve vztahu k popření pravosti pohledávky insolvenční zákon neobsahuje obdobně formulované pravidlo proto, že uspěje-li při pravidelném chodu věcí osoba nadaná popěrným právem s popřením pravosti přihlášené pohledávky, pak zde nebude žádná pohledávka „s pořadím“. Ostatně, z toho, že popření pořadí pohledávky nemá vliv na pravost nebo výši pohledávky (§ 196 odst. 1 věta druhá insolvenčního zákona) plyne i to, že zjištění pořadí pohledávky nemá vliv na účinky popření pravosti a výše pohledávky.

18. Jinak řečeno, jestliže žádná z oprávněných osob nepopřela pořadí nevykonatelné pohledávky, pak žalobu o určení pravosti a výše takové pohledávky nelze zamítnout pro předčasnost jen proto, že přihláška má vady co do uplatněného pořadí pohledávky.

19. Napadené rozhodnutí proto v části týkající se pohledávky č. 1 a 2 neobstojí.

20. Nehledě k tomu, že v části týkající se pohledávek č. 3 až 6 napadené rozhodnutí nesprávně popírá povahu smluvní pokuty coby samostatného nároku (srov. např. již důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2002, sp. zn. 29 Odo 847/2001, uveřejněného pod číslem 36/2003 Sb. rozh. obč.), pak v situaci, kdy způsob rozhodnutí o těchto pohledávkách (to, že vůči nim žalobu též zamítl pro předčasnost) učinil odvolací soud závislým na osudu pohledávek č. 1 a 2, vede závěr o nesprávnosti jeho úvah ohledně pohledávek č. 1 a 2 bez dalšího i k závěru o nesprávnosti rozhodnutí v části týkající se pohledávek č. 3 až 6.

21. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí v plném rozsahu (tedy i včetně závislého výroku o nákladech řízení) zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Nájemné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče o dítě \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o smlouvě budoucí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)